

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 27.

Vydána dne 3. června 1950.

Cena Kčs 3.40.

OBSAH:

(55. - 58.) **55.** Zákon o užívání a změně jména a příjmení. — **56.** Zákon o provozu na veřejných silnicích. — **57.** Zákon o úpravě podnikání v silniční dopravě. — **58.** Zákon o vysokých školách.

55.**Zákon****ze dne 18. května 1950****o užívání a změně jména a příjmení.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.**Užívání jména a příjmení.**

(1) Občan má právo a povinnost užívat jména a příjmení, kterými jest zapsán v matrice.

(2) Je-li zapsáno v matrice více jmen, platí v úředním styku zásadně jméno uvedené na prvním místě, pokud neplyne z matriky něco jiného.

Změna jména a příjmení.**§ 2.**

Změnu jména nebo příjmení může povolit na žádost okresní národní výbor, nebrání-li tomu zájem společnosti a jsou-li pro to důvody hodné zvláštního zřetele.

§ 3.

Mají-li manželé společné příjmení, je třeba k žádosti o změnu příjmení jednoho manžela souhlasu druhého manžela. Povolená změna příjmení se vztahuje na oba manžely a na nezletilé děti.

§ 4.

Mají-li rodiče různá příjmení, vztahuje se změna příjmení toho z rodičů, jehož příjmení mají nebo mají mít nezletilé děti, na tyto děti jen tehdy, projeví-li s tím souhlas druhý z rodičů; nesouhlasí-li, rozhodne soud.

Přechodná ustanovení.**§ 5.**

Ženy, které uzavřely manželství před 1. lednem 1950, mohou užívat vedle příjmení, jehož nabyly při uzavření manželství, nebo místo tohoto příjmení svého příjmení, jež měly před uzavřením manželství, jsou-li pod takovým příjmením ve veřejnosti známy. Tato výjimka platí však jen pro ženy, které oznámí do šesti měsíců po vyhlášení tohoto zákona okresnímu národnímu výboru svého bydliště, kterého nebo kterých příjmení a v jakém pořadí chtějí napříště v úředním styku užívat.

§ 6.

Žádosti o změnu jména nebo příjmení, o nichž před účinností tohoto zákona nebylo pravoplatně rozhodnuto, se posuzují podle tohoto zákona.

Trestní a závěrečná ustanovení.**§ 7.**

Kdo v úředním styku neoprávněně užívá jména nebo příjmení, bude potrestán, nejde-li o čin přísněji trestný, okresním národním výborem pokutou do 5.000 Kčs nebo vězením (uzamčením) do sedmi dnů. Pro případ nedobytnosti pokuty vyměří se zároveň náhradní trest vězení (uzamčení) podle míry zavinění do sedmi dnů.

§ 8.

Žádosti o změnu jména nebo příjmení jsou osvobozeny od poplatku.

§ 9.

Ministerstvo vnitra může vydat vyhláškou v příslušném úředním listě bližší předpisy o uží-

vani jména a příjmení, zejména v případech, v nichž je v matrice zapsáno více jmen, o užívání příjmení u žen provdaných před 1. lednem 1950, jakož i o povolování změny jména nebo příjmení.

§ 10.

(1) Dnem počátku účinnosti tohoto zákona přebývají platnosti všechny předpisy, které upravují věc, na niž se vztahuje tento zákon, zejména dekret dvorské kanceláře č. 36/1826 sb. zák. pol., o omezení změny rodového jména, a zákon č. 31/1942 Sl. z., o jménech a příjmeních.

(2) Nedotčena zůstávají ustanovení předpisů o právu rodinném, předpisů o matrikách a ustanovení zákona č. 21/1948 Sb.

§ 11.

Tento zákon nabývá účinnosti 30. dnem po vyhlášení; provede jej ministr vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Nosek v. r.

56.

Zákon

ze dne 18. května 1950

o provozu na veřejných silnicích.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl první.

Obecná ustanovení.

§ 1.

Péče o silniční provoz.

Bezpečný, plynulý a hospodárný provoz na veřejných silnicích slouží plánovanému rozvoji hospodářství a tím i zvýšení životní úrovně pracujícího lidu; stát proto upravuje a chrání silniční provoz a pečuje o to, aby veřejné silnice odpovídaly jeho potřebám.

§ 2.

Základní pravidlo o provozu na veřejných silnicích.

Každý smí užívat veřejných silnic k obvyklému silničnímu provozu; musí však dbát toho, aby nikoho neohrožoval ani nepoškozoval a nerušil pořádek na veřejných silnicích ani plynulost silničního provozu.

§ 3.

Řízení provozu na veřejných silnicích.

Každý je povinen řídit se pravidly vydanými pro silniční provoz a uposlechnout pokynů orgánů řídicích tento provoz nebo na něj dozírajících.

§ 4.

Dopravní značky a zařízení.

(1) K bezpečnému a plynulému provozu na veřejných silnicích přispívají též dopravní značky a zařízení.

(2) Vlastníci a jiné osoby, které užívají nemovitostí při veřejných silnicích, jsou povinni bez úplaty dovolit na těchto nemovitostech umístění a udržování dopravních značek a zařízení a trpět i jiná omezení směřující k dosažení účelu těchto značek a zařízení.

§ 5.

Zvláštní užívání veřejných silnic.

(1) K užívání veřejných silnic k provozu nad obvyklou míru je třeba povolení. Rovněž je třeba povolení k pořádání podniků nebo k umístění zařízení na veřejných silnicích a v jejich sousedství, jestliže by provozem těchto podniků nebo umístěním těchto zařízení mohla být ohrožena bezpečnost nebo plynulost silničního provozu.

(2) Povolení podle tohoto zákona není třeba k zvláštnímu užívání veřejných silnic, které se zakládá na jiných předpisech nebo k němuž je již podle jiných předpisů třeba povolení. V každém případě musí však být dbáno toho, aby zvláštním užíváním nebyla ohrožována bezpečnost nebo plynulost silničního provozu více, než je nevyhnutelně nutné.

§ 6.

Výchova ke kázní v silničním provozu.

Kdo nedbá pravidel silničního provozu nebo kdo neuposlechne pokynů orgánů řídicích silniční provoz nebo na něj dozírajících nebo kdo nedbá pokynů vyjádřených dopravními značkami a zařízeními, může býti — bez újmy trestních opatření — vychováván ke kázní povinným školením o pravidlech vydaných pro silniční provoz.

Oddíl druhý

Silniční vozidla.

§ 7.

Konstrukce a vybavení vozidel.

Na veřejných silnicích se smí užívat jen vozidel, která jsou konstruována a vybavena tak, aby nemohla ohrožovat bezpečnost a plynulost silničního provozu a bezpečnost osob a majetku, ani rušit pořádek na veřejných silnicích, ani tyto silnice poškozovat.

§ 8.

Odpovědnost za řádný stav vozidla.

(1) Držitel vozidla užívaného na veřejných silnicích je povinen udržovat vozidlo v řádném stavu; není-li vozidlo v řádném stavu, nesmí jeho držitel dovolit, aby ho bylo užito k jízdě.

(2) Za jízdy je řidič povinen pečovat o to, aby vozidlo bylo v řádném stavu.

(3) Národní výbor je oprávněn přesvědčit se kdykoliv o stavu vozidla provedením technické prohlídky.

§ 9.

Omezení oprávnění k řízení vozidel.

Zjistí-li se, že někdo nemá způsobilost nebo spolehlivost potřebnou k řízení vozidel určitého druhu, uloží se mu vhodné podmínky, vyžaduje-li to bezpečnost provozu. Je-li to však z důvodu bezpečnosti silničního provozu nutné, zakáže se mu řízení vozidel příslušného druhu.

Oddíl třetí.

Zvláštní ustanovení pro motorová vozidla.

§ 10.

Péče o rozvoj motorismu.

(1) Zdokonalení a zhospodárnění provozu a zvidovění motorismu věnuje stát zvláštní péči. Stanoví zejména zásady hospodárného provozu a jeho účelného uspořádání, zásady ideové a charakterové výchovy řidičů, pečuje o účelnost a hospodárnost typů motorových vozidel, organizuje a řídí pomocné služby silničního provozu, dbá o zdokonalení provozu jeho výzkumem a podporuje zájem pracujícího lidu o motorismus.

(2) Provádění některých těchto úkolů může být svěřeno jednotné celostátní organizaci, v níž jsou českoslovenští motoristé sdruženi na podkladě dobrovolného.

§ 11.

Výcvik řidičů motorových vozidel.

(1) Výcvik řidičů motorových vozidel provádí jednotná celostátní organizace československých motoristů ve zvláštních učilištích. Organizační řád těchto učilišť vydá ministerstvo dopravy na návrh jednotné celostátní organizace československých motoristů vyhláškou v příslušném úředním listě.

(2) Ministerstvo dopravy může v dohodě s ministerstvem vnitra pověřit též jiné právnické osoby, aby prováděly výcvik řidičů motorových vozidel, vyžaduje-li to zájem výcviku.

(3) Školy směru automobilního, dopravního a strojnického mohou provádět výcvik svých žáků v řízení motorových vozidel. Výcvik zemědělských traktoristů mohou provádět též Ústředí pro mechanisaci zemědělství, národní podnik, a zemědělské školy pro své žáky.

(4) Veškerý výcvik řidičů motorových vozidel se provádí podle jednotných zásad. Při výcviku může jízdě vyučovat jen ten, kdo k tomu obdržel povolení krajského národního výboru. Povolení lze udělit jen tomu, kdo poskytuje plnou záruku svědomitého a důkladného výcviku a prokáže odbornou způsobilost. Povolení lze kdykoliv odvolat.

(5) Dozor nad prováděním výcviku řidičů motorových vozidel přísluší orgánům, které zjišťují jejich odbornou způsobilost.

§ 12.

Oprávnění k řízení motorových vozidel.

(1) Motorové vozidlo je oprávněna řídit jen osoba, která k tomu obdržela povolení.

(2) Toto povolení obdrží jen ten, kdo je spolehlivý, prokáže odbornou způsobilost a je schopný řídit motorové vozidlo příslušného druhu.

§ 13.

Způsobilost motorových vozidel k provozu.

(1) Na veřejných silnicích smí se užívat jen motorových vozidel a jejich přívěsných vozů.

a) jejichž technická způsobilost k provozu byla schválena nebo jež se shodují se schváleným typem, a

b) pro něž byla přidělena poznávací značka, jde-li o motorové vozidlo, nebo popisná značka, jde-li o přívěsný vůz.

(2) Při schvalování technické způsobilosti vozidel nebo jejich typů musí se dbát toho, aby vozidla byla konstruována a vybavena tak, aby jejich provoz byl bezpečný a hospodárný.

(3) O technické způsobilosti typu vozidla nebo typu jeho částí rozhoduje ministerstvo dopravy nebo orgán jím pověřený. O technické způsobilosti vozidla, které se neshoduje se schváleným typem, rozhoduje krajský národní výbor. Vozidlo, jehož podstatná část byla změněna, smí býti dáno do provozu teprve poté, kdy jeho technická způsobilost byla znovu schválena.

§ 14.

Pojištění.

(1) Osoby odpovědné za provoz motorového vozidla jsou proti následkům zákonné odpovědnosti pojištěny u Československé pojišťovny, národního podniku.

(2) Poškozený má pro svůj nárok zástavní právo na náhradové pohledávce z tohoto pojištění.

(3) Nemohla-li být zjištěna osoba odpovědná za provoz motorového vozidla, kterým škoda byla způsobena, ani jiná osoba za škodu odpovědná, má poškozený nárok na náhradu škody přímo vůči pojišťovně.

(4) K úhradě nákladů pojištění je držitel motorového vozidla povinen platit pojistné. Za dobu, po kterou tuto povinnost nesplnil, náleží pojišťovně zvýšené pojistné. Pojistné i zvýšené pojistné lze vymáhat na návrh pojišťovny správní exekucí.

Oddíl čtvrtý.

Používání zvířat v silničním provozu.

§ 15.

Na veřejných silnicích lze hnáti nebo vésti zvířata, jen pokud se tím neohrožuje bezpečnost nebo plynulost silničního provozu, bezpečnost osob nebo majetku a pokud se tím neruší pořádek na veřejných silnicích nebo se tím silnice nepoškozují. Za stejných podmínek lze na veřejných silnicích používat zvířat k jízdě nebo k tahu.

Oddíl pátý.

Ustanovení o příslušnosti.

§ 16.

Příslušnost národních výborů.

(1) Ve věcech upravených tímto zákonem a předpisy podle něho vydanými jsou — není-li stanoveno jinak — v první stolici příslušné okresní národní výbory.

(2) Ve věcech bezpečnosti a plynulosti provozu na jiných než státních silnicích první až třetí třídy jsou v první stolici příslušné místní národní výbory.

§ 17.

Příslušnost ministerstev.

(1) Pokud ve věcech, upravených tímto zákonem a předpisy podle něho vydanými, náleží činit opatření ministerstvu, je k tomu příslušné, nevyplývá-li z povahy věci příslušnost jiného ministerstva,

- a) ministerstvo dopravy ve věcech silničních vozidel a jejich řidičů, ve věcech péče o rozvoj motorismu a ve věcech užívání veřejných silnic nad obvyklou míru,
- b) ministerstvo techniky ve věcech ochrany veřejných silnic a ve věcech týkajících se dopravních značek po technické stránce a vzhledem k uspořádání silniční sítě,
- c) ministerstvo financí ve věcech pojištění zákonné odpovědnosti z provozu motorových vozidel a
- d) ministerstvo vnitra v ostatních věcech a též ve věcech spolehlivosti řidičů vozidel.

(2) Státnímu úřadu pro tělesnou výchovu a sport přísluší vydávat ideové směrnice pro motoristický sport prováděný jednotnou celostátní organizací československých motoristů, jakož i pečovat o mezinárodní sportovní styky této organizace.

§ 18.

Dozr.

(1) Přímý dozor na silniční provoz vykonávají orgány Sboru národní bezpečnosti a jiné orgány, které tím budou pověřeny.

(2) Je-li nebezpečí v prodlení, mohou tyto orgány k zajištění bezpečnosti a plynulosti silničního provozu nebo bezpečnosti osob a majetku učinit předběžně nutná opatření.

Oddíl šestý.

Ustanovení trestní.

§ 19.

Přestupky a tresty.

(1) Kdo přestoupí tento zákon nebo předpisy podle něho vydané, jakož i kdo nedbá příkazů a zákazů vydaných podle tohoto zákona nebo podle uvedených předpisů, bude potrestán — nejde-li o čin trestný soudně — okresním

národním výborem pokutou do 25 000 Kčs nebo vězením (uzamčením) do jednoho měsíce. Pro případ nedobytnosti pokuty se vyměří zároveň náhradní trest vězení (uzamčení) podle míry zavinění do jednoho měsíce.

(2) Stejně bude potrestán — nejde-li o čin trestný soudně — kdo jakýmkoli způsobem znemožní nebo znesnadní dosažení účelu dopravních značek nebo zařízení, zejména kdo je odstraní, přemístí, poškodí, pozmění nebo zakryje.

Oddíl sedmý.

Ustanovení závěrečná.

§ 20.

Prováděcí předpisy.

(1) Vláda vydá nařízením podrobnější předpisy k provedení tohoto zákona, zejména

- a) pravidla pro silniční provoz, včetně ustanovení o způsobilosti a o povinnostech jednotlivých uživatelů veřejných silnic a o jejich povinnosti poskytnout při dopravních nehodách potřebnou pomoc osobám, které při nich utrpí úraz,
- b) předpisy o konstrukci a vybavení jednotlivých druhů silničních vozidel, o schvalování technické způsobilosti motorových vozidel a jejich přívěsných vozů, o jejich poznávacích a popisných značkách, o oprávnění k jejich řízení, o příslušných průkazech a o jízdách do ciziny a z ciziny,
- c) předpisy o dopravních značkách a zařízeních,
- d) předpisy o příslušnosti národních výborů, při čemž mohou být přeneseny na místní národní výbory další úkoly,
- e) předpisy o úkolech péče o rozvoj motorismu a o tom, které z nich nebo které další úkoly se svěřují jednotné celostátní organizaci československých motoristů, a
- f) ustanovení o výjimkách a úlevách z ustanovení tohoto zákona.

(2) Vláda určí nařízením, že o způsobilosti některých motorových vozidel (přívěsných vozů) k provozu rozhodují a oprávnění k řízení těchto vozidel udělují (odnímají), po případě výcvik jejich řidičů provádějí jiné orgány, než stanoví tento zákon.

(3) Vláda dále stanoví nařízením podmínky a způsob provádění pojištění zákonné odpovědnosti z provozu motorových vozidel, zejména kdy přísluší pojišťovně proti držiteli motorového vozidla, po případě proti odpovědné osobě, právo na náhradu částek, které vyplatila, ve kterých případech a do jaké výše nese odpovědná osoba škodu ze svého, do jaké výše jsou

pojištěním kryty škody na věcech a na které nároky se pojištění nevztahuje. Výši pojištění i zvýšeného pojištění stanoví ministerstvo financí vyhláškou v příslušném úředním listě.

(4) Vládní nařízení vydaná k provedení tohoto zákona mohou svěřit bližší úpravu obecným právním předpisům.

(5) Ministerstvo dopravy může v dohodě s příslušnými ústředními úřady z hospodářských důvodů učinit opatření k zajištění hospodárnosti provozů motorových vozidel; zejména může stanovit, že motorová vozidla a jejich přívěsné vozy smějí být užívány jen, bude-li uděleno zvláštní povolení nebo budou-li opatřeny zvláštním vybavením. Tato opatření vyhlásí ministerstvo dopravy v příslušném úředním listě.

§ 21.

Zrušení Fondů pro podporu při úrazech motorovými vozidly.

Fondy pro podporu při úrazech motorovými vozidly se zrušují a jejich jmění přechází bez likvidace na stát. Vypořádání právních závazků těchto fondů provede ministerstvo vnitra v dohodě s ministerstvem financí.

§ 22.

Zánik koncesí k provozování soukromých učilišť pro výcvik řidičů motorových vozidel.

(1) Dosavadní koncese k živnostenskému výcviku řidičů motorových vozidel (k provozování soukromých učilišť pro výcvik řidičů motorových vozidel) zanikají.

(2) Národní správa zavedená do podniků k živnostenskému výcviku řidičů motorových vozidel (soukromých učilišť pro výcvik řidičů motorových vozidel) zaniká. Majetkové podstaty těchto podniků včetně práv a závazků vzniklých v době zavedení národní správy převezme jednotná celostátní organizace československých motoristů; při tom může vybuřít z převzetí části, kterých není třeba k provádění výcviku. Za převzaté majetkové podstaty poskytne náhradu v obecné ceně ke dni zavedení národní správy po odečtení pasiv k tomuto dni. Případných přebytků použije tato organizace k vybavení svých učilišť pro výcvik řidičů motorových vozidel.

(3) Jednotná celostátní organizace československých motoristů převezme též závazky z pracovních smluv zaměstnanců, včetně těch, které byly uzavřeny v době národní správy, a vyžaduje-li toho řádné provádění výcviku, též závazky z nájemních smluv týkajících se provozních místností.

§ 23.

Poměr k dosavadním předpisům.

- (1) Zrušuje se platnost (použitelnost):
- a) §§ 11 a 21 zákona č. 266/1920 Sb., o názvech měst, obcí, osad a ulic, jakož i označování obcí místními tabulkami a číslování domů,
 - b) čl. 6 až 10 vládního nařízení č. 324/1921 Sb., jímž se provádí zákon č. 266/1920 Sb., o názvech měst, obcí, osad a ulic, jakož i označování obcí místními tabulkami a číslování domů,
 - c) vládní nařízení č. 145/1942 Sb., kterým se zrušují některé předpisy o označování měst, obcí a osad místními tabulkami.
- (2) Dále se zrušuje platnost (použitelnost) všech ustanovení jiných předpisů o věcech, které jsou upraveny tímto zákonem; jsou to zejména:
1. zákon č. 47/1866 čes. z. z., jímž se vydává řád policie silniční, platný pro Čechy kromě hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů,
 2. zákon č. 3/1883 čes. z. z., platný pro Čechy, jímž se ustanovuje povinnost označovat povozy jménem jejich vlastníků, ve znění zákona č. 58/1884 čes. z. z.,
 3. vyhláška č. 54/1886 čes. z. z., kterou se prohlašuje prozatímní řád silniční policie, platný pro říšské silnice v Čechách, ve znění pozdějších předpisů,
 4. vyhláška č. 9/1934 čes. věst., o jízdě na státních, zemských a okresních silnicích ve správním obvodu země České,
 5. zákon č. 5/1875 mor. z. z., kterým se vydává řád policie silniční pro veřejné (neerární) silnice na Moravě s vyloučením obou hlavních měst Brna a Olomouce, ve znění pozdějších předpisů,
 6. zákon č. 34/1880 mor. z. z., o povinnosti označovat povozy jménem jejich majitele,
 7. nařízení č. 95/1887 mor. z. z., týkající se dopravy neobyčejně těžkých břemen přes dřevěné a železné mosty okresních a obecních silnic,
 8. vyhláška č. 29/1892 mor. z. z., kterou se prohlašuje řád policie silniční, platný pro říšské silnice na Moravě, ve znění vyhlášky č. 83/1892 mor. z. z.,
 9. zákon č. 5/1878 slez. z. z., jímž se vydává řád policie silniční pro veřejné silnice neerární ve Slezsku, ve znění pozdějších předpisů,
 10. nařízení č. 22/1881 slez. z. z., o jízdě s neobyčejným nákladem po mostech na říšských silnicích,

11. nařízení č. 169/1890 ř. z., jak se má chovat obecnstvo u přehrad železničních zvoňátkem opatřených, pak u přechodů místních drah, opatřených výstražnou tabulkou „Pozor na vlak“,

12. §§ 104 a 124 zák. čl. 1, 1890, o veřejných cestách a mýtech,

13. nařízení č. 42.159/1897 E. M. (uh. m. vnitra), o jízdě na kolech,

14. zákon č. 81/1935 Sb., o jízdě motorovými vozidly, kromě ustanovení §§ 45 až 55.

15. vládní nařízení č. 203/1935 Sb., kterým se provádí zákon č. 81/1935 Sb., o jízdě motorovými vozidly,

16. vládní nařízení č. 264/1937 Sb., kterým se vyjmají některé kategorie motorových vozidel z platnosti právních předpisů o prokázání způsobilosti řízení motorového vozidla a mění se prováděcí nařízení k zákonu o jízdě motorovými vozidly,

17. zákon č. 82/1938 Sb., o dopravních značkách pro silniční dopravu,

18. vládní nařízení č. 100/1938 Sb., kterým se provádí zákon č. 82/1938 Sb., o dopravních značkách pro silniční dopravu,

19. opatření Stálého výboru č. 275/1938 St., o směru dopravy na veřejných silnicích a veřejných cestách,

20. vládní nařízení č. 241/1939 Sb., o jízdě motorovými vozidly, ve znění vládního nařízení č. 286/1940 Sb.,

21. vládní nařízení č. 242/1939 Sb., o chování v silniční dopravě (dopravní řád silniční — d. ř. s.), ve znění pozdějších předpisů,

22. vládní nařízení č. 243/1939 Sb., o připuštění osob a vozidel k dopravě na silnicích (řád o připuštění k silniční dopravě — ř. p. s. d.), ve znění pozdějších předpisů,

23. vládní nařízení č. 25/1940 Sb., jímž se stanoví počátek účinnosti některých ustanovení řádu o připuštění k silniční dopravě.

24. vyhláška ministerstva veřejných prací č. 90/1940 Sb., kterou se určují druhy automobilních pracovních strojů, jež jsou vyňaty z předpisů o připouštěním řízení pro motorová vozidla a jejich vlečné vozy, ve znění vyhlášek jí měnících a doplňujících,

25. vládní nařízení č. 179/1941 Sb., o výměně řidičských průkazů pro motorová vozidla,

26. vládní nařízení č. 415/1941 Sb., o výcviku řidičů motorových vozidel,

27. vládní nařízení č. 84/1942 Sb., o řízení motorových vozidel, hnaných generátorovým plynem, a o přestavbě motorových vozidel na jiné druhy pohonu,

28. vládní nařízení č. 226/1943 Sb., o huštění obručí motorových vozidel a jejich vlečných vozů.

29. vládní nařízení č. 319/1943 Sb., jímž se uvádějí v účinnost některá ustanovení řádu o připuštění k silniční dopravě pro vlečné vozy, které byly dány po prvé do provozu před 1. říjnem 1940,

30. vládní nařízení č. 12/1944 Sb., o změně řádu o připuštění k silniční dopravě,

31. vyhláška ministra dopravy a techniky č. 34/1944 Sb., kterou se provádí vládní nařízení č. 12/1944 Sb., o změně řádu o připuštění k silniční dopravě,

32. vládní nařízení č. 50/1944 Sb., o příslušnosti ve věcech připuštění k silniční dopravě a chování v silniční dopravě,

33. vládní nařízení č. 147/1944 Sb., o úlevách pro udílení povolení řídit motorová vozidla, jichž se užívá k veřejné dopravě osob,

34. nařízení s mocí zákona č. 318/1939 Sl. z., kterým se zřizuje „Fond pro podporu při úrazech motorovými vozidly“ se sídlem v Bratislavě a kterým se mění některé předpisy zákona o jízdě motorovými vozidly,

35. zákon č. 311/1940 Sl. z., o organizaci motorismu,

36. vyhláška č. 236/1942 Ú. n., o přípustné rychlosti jízdy osobními motorovými vozidly,

37. vyhláška č. 384/1943 Ú. n., o směru dopravy na veřejných silnicích.

(3) Dnem 1. července 1950 pozbývají však platnosti (použitelnosti) ustanovení předpisů uvedených v odstavci 2, pokud odporují ustanovením §§ 10, 11, 20 a 22.

(4) Předpisy o jízdě vozidly pohybujícími se po kolejnicích zůstávají nedotčeny.

§ 24.

Účinnost a provedení.

(1) Tento zákon nabude účinnosti dnem, který stanoví vláda nařízením, avšak s výjimkou ustanovení §§ 10, 11, 20, 22 a § 23 odst. 3, která nabývají účinnosti dnem 1. července 1950.

(2) Tento zákon provedou ministři vnitra, dopravy, techniky a financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Nosek v. r.

Petr v. r.

Kabeš v. r.

Dr. Ing. Šlechta v. r.

57.

Zákon

ze dne 18. května 1950

o úpravě podnikání v silniční dopravě.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Úvodní ustanovení.

(1) Plánovaný rozvoj československého hospodářství vyžaduje silniční dopravu hospodárnou a nerušenou; stát proto silniční dopravu řídí a upravuje a její druhy významné pro potřeby lidu provozuje prostřednictvím podniků k tomu určených.

(2) Rozsah silniční dopravy se stanoví jednotlivým hospodářským plánem.

§ 2.

Oprávnění k dopravnímu podnikání.

(1) Provozovateli silniční dopravy jako podnik pro obecné dopravní potřeby (dále jen „dopravní podnikání“) jsou oprávněny jen

- a) národní podnik pro silniční dopravu, na území celého státu;
- b) komunální podniky ve své zájmové oblasti bez povolení, mimo tuto oblast zpravidla na povolení.

(2) Povolení podle odstavce 1 písm. b) uděluje krajský, po případě okresní národní výbor; má-li doprava přesahovati obvod jednoho kraje, uděluje povolení ministerstvo dopravy v dohodě s ministerstvem vnitra nebo krajský národní výbor jimi zmocněný. V povolení mohou býti stanoveny podmínky.

(3) Zájmovou oblast [odstavec 1 písm. b)] tvoří území příslušné obce a ony části území sousedních obcí, které vytvářejí jednotnou sídelní nebo hospodářskou oblast; vymezuje ji příslušný krajský národní výbor. Zásady pro koordinaci dopravy v zájmové oblasti mezi národním podnikem pro silniční dopravu a komunálními podniky stanoví ministerstvo dopravy v dohodě s ministerstvem vnitra.

§ 3.

Povinnosti při dopravním podnikání.

(1) Podniky oprávněné k dopravnímu podnikání nemohou odmítnouti dopravu, jsou-li splněny podmínky příslušných řádů [odstavec 2 písm. b)], je-li doprava možná jejich provozními zařízeními, není-li zakázána právními

předpisy neb opatřeními veřejných organů a nebrání-li dopravě okolnosti, které podnik nemohl odvrátiti ani zdolati (dopravní povinnost).

(2) Dále jsou tyto podniky povinny zejména:

- a) provozovati dopravu pravidelnou bez přerušení, leč by při dopravě byla ohrožena bezpečnost silničního provozu, života a zdraví dopravovaných osob nebo bezpečnost dopravovaných věcí;
- b) prováděti dopravu osob a věcí podle stanovených podmínek (řádů);
- c) sestaviti tarify a řídit se při tom stanovenými podmínkami [písm. b)] a sazbami, které vydává a vyhláší v příslušném úředním listě ministerstvo dopravy podle předpisů o plánování a tvorbě cen; z tarifů musí býti zřejmé podmínky pro dopravu, jakož i podmínky pro určení výše jízdného a dopravného;
- d) sestaviti pro pravidelnou dopravu osob jízdní řád, dbáti při tom v mezích technické a hospodářské účelnosti potřeb veřejnosti a dodržovati jízdní řád v rámci bezpečnosti dopravy; uživatelé dopravy nemají však nárok na náhradu škody, která jim snad vzejde z nedodržení jízdního řádu.

(3) Podniky oprávněné k dopravnímu podnikání mohou provozovati dopravu společně s podnikem jiné dopravy než silniční podle jednotných podmínek a tarifů; ministerstvo dopravy, a to pokud jde o komunální podniky, v dohodě s ministerstvem vnitra, po případě krajský národní výbor jimi zmocněný mohou jim to uložit. Při tom je možno se odchýliti od podmínek a tarifů uvedených v odstavci 2 písm. b) a c).

(4) Podmínky pro provozování pravidelné silniční dopravy, která se podle předpisů o plánování zahrnuje do dopravy městské, budou, pokud to povaha věci připouští, shodné s podmínkami pro ostatní druhy městské dopravy.

§ 4.

Silniční doprava, která není dopravním podnikáním.

(1) Doprava osob a věcí pro vlastní i pro cizí potřeby nesmí odporovati jednotnému hospodářskému plánu a zásadám hospodářného uspořádání dopravy.

(2) Dopravovati pro vlastní potřeby lze zásadně bez povolení, pro cizí potřeby zásadně na povolení.

(3) Pro dopravu, ke které je třeba povolení, platí přiměřeně ustanovení o dopravním podnikání.

§ 5.

Zvláštní ustanovení pro některé podniky a orgány.

(1) Podniky a orgány letecké, poštovní, cestovní, ubytovací a rekreační služby, jakož i národní podnik pro drážní dopravu mohou provozovati silniční dopravu určitého druhu, je-li nezbytným nebo u pošty aspoň dopravně účelným doplňkem jejich hlavního předmětu podnikání nebo činnosti. Podle svého druhu a rozsahu může býti tato doprava vázána na povolení.

(2) Zahraniční podnikatelé mohou provozovati silniční dopravu do tuzemska a z tuzemska, jakož i dopravu průvozem přes území Československé republiky na povolení, jež vydává ministerstvo dopravy nebo krajský národní výbor jím zmocněný.

(3) Pro dopravu provozovanou podle ustanovení odstavců 1 a 2 platí přiměřeně ustanovení o dopravním podnikání.

§ 6.

Poštovní doprava.

(1) O dopravě poštovních zásiłek a zaměstnanců je doprovázejících platí ustanovení zákona č. 222/1946 Sb., o poště (poštovní zákon).

(2) Nedojde-li mezi tím, kdo provozuje silniční dopravu, a poštou k dohodě o náhradě za dopravu uvedenou v odstavci 1 (§ 10 odst. 3 poštovního zákona), rozhodne o náhradě ministerstvo dopravy v dohodě s ministerstvem pošt, a provozuje-li dopravu komunální podnik, též v dohodě s ministerstvem vnitra.

§ 7.

Státní dozor.

(1) Národní výbory bdí nad tím, aby silniční doprava byla provozována podle ustanovení tohoto zákona a předpisů a opatření podle něho vydaných. Za tím účelem mohou národní výbory též prováděti dohlídky u držitelů vozidel a přehlížeti jejich dopravní zařízení; držitelé vozidel a osoby činné při dopravě jsou povinni poskytnouti na požádání potřebná vysvětlení. Vrchní dozor přísluší ministerstvu dopravy.

(2) Při výkonu dozoru lze dávat příkazy a zákazy, jakož i činiti vhodná zatímní opatření k odstranění závad.

§ 8.

Zvláštní úkony veřejné správy.

(1) Vyžaduje-li to jednotný hospodářský plán, hospodárné uspořádání silniční dopravy

nebo jiný veřejný zájem, může ministerstvo dopravy stanovití potřebnou úpravu v silniční dopravě vyhláškou v příslušném úředním listě, vydanou v dohodě s ostatními zúčastněnými ministerstvy; v mezích této vyhlášky může tak učiniti i krajský národní výbor.

(2) Vyžaduje-li to zdolání naléhavých dopravních potřeb nebo jiný naléhavý veřejný zájem, mohou krajské, po případě okresní národní výbory činiti potřebná opatření, zejména:

- a) ukládati držitelům silničních vozidel určité dopravní úkoly; jde-li o víc úkolů, může býti stanoveno pořadí jejich naléhavosti se zřetelem k druhu dopravovaných osob nebo věcí;
- b) ukládati držitelům vozidel, aby se zřekli určitého druhu dopravy, nebo podrobiti je jiným omezením;
- c) stanoviti, že některých silničních vozidel se použije k určitým druhům dopravy.

(3) Ministerstvo dopravy schvaluje dohody se zahraničními podniky o provozním společenství, jakož i účast tuzemských podniků v mezinárodních organizacích v oboru silniční dopravy.

§ 9.

Dosavadní oprávnění k provozování dopravy.

(1) Osoby, které mají oprávnění k dopravnímu podnikání, platné v den nabytí účinnosti tohoto zákona, mohou provozovati dopravu podle tohoto oprávnění; při tom jsou povinny plniti úkoly určené jednotným hospodářským plánem a povinnosti plynoucí z tohoto zákona i z původního oprávnění, pokud nejsou v rozporu s tímto zákonem. Toto ustanovení se nevztahuje na oprávnění k dopravě do ciziny a z ciziny a k dopravě průvozem přes území Československé republiky.

(2) Vyžaduje-li to plnění jednotného hospodářského plánu nebo jiný veřejný zájem, může okresní národní výbor měniti oprávnění podle odstavce 1, zejména pokud jde o jeho rozsah, nebo může toto oprávnění odejmouti, a to zejména neplní-li oprávněný povinnosti uvedené v odstavci 1.

(3) Dopravu smí provozovati pouze oprávněný; výjimky může povolití jen v případech zvláštního zřetele hodných krajský národní výbor.

(4) Zanikne-li oprávnění jakýmkoliv způsobem nebo dojde-li k omezení jeho rozsahu, mohou býti silniční vozidla, kterých bylo používáno k provozování dopravy, vykupována. Vy-

kupní řízení provede okresní národní výbor a podle jeho rozhodnutí jsou dotčení vlastníci povinni vozidla prodati. Podrobnosti o výkupním řízení a o způsobu výkupu upraví ministerstvo dopravy vyhláškou v příslušném úředním listě.

§ 10.

Výjimky z platnosti zákona.

(1) Ustanovení tohoto zákona se nevztahují

- a) na dopravu provozovanou vozidly trolejovými,
- b) na dopravu, kterou provádějí ozbrojené sbory,
- c) na dopravu, kterou provádí státní zdravotní správa k účelům zdravotním, a na dopravu nemocných a zraněných sanitními vozidly.

(2) Ministerstvo dopravy může v dohodě se zúčastněnými ministerstvy stanoviti vyhláškou v příslušném úředním listě odchylky od ustanovení tohoto zákona pro oprávnění k dopravnímu podnikání a pro jeho podmínky, pokud jde o silniční dopravu provozovanou jinými dopravními prostředky než motorovými vozidly. Stejným způsobem mohou býti stanoveny zvláštní podmínky pro provozování silniční dopravy přes hranice Československé republiky, a to i odchylně od ustanovení tohoto zákona.

§ 11.

Poměr k jiným právním předpisům.

(1) Ustanovení živnostenského řádu (zákon) a předpisů jej měnících nebo doplňujících neplatí pro provozování silniční dopravy.

(2) Ustanovení zákona č. 131/1936 Sb., o obraně státu, a zákona č. 117/1924 Sb., o požadování dopravních prostředků pro účely vojenské, zůstávají nedotčena.

§ 12.

Prováděcí předpisy.

(1) K provedení tohoto zákona vydá vláda nařízením podrobnější předpisy, zejména

- a) o znacích jednotlivých druhů silniční dopravy,
- b) o druzích a rozsahu dopravy, kterou mohou provozovati komunální podniky nebo některé jiné podniky a orgány, a o tom, kdy je k této dopravě třeba povolení,
- c) o podmínkách, které může obsahovati povolení k provozování dopravy,

- d) o povinnostech při dopravním podnikání, zejména o zásadách podmínek pro dopravu (řádů), o schvalování tarifů a jízdních řádů a o jejich uvádění v obecnou známost, o povinnostech při zahájení dopravy a při změnách provozování,
- e) o tom, ve kterých případech může být doprava pro vlastní potřeby vázána na povolení nebo ve kterých případech není třeba povolení k dopravě pro cizí potřeby,
- f) o tom, která ustanovení o dopravním podnikání platí přiměřeně i pro jiné obory silniční dopravy (§ 4 odst. 3 a § 5 odst. 3),
- g) o zvláštních úkonech veřejné správy, zejména o tom, kdy lze činit opatření podle ustanovení § 8 odst. 2.

(2) Vládní nařízení vydaná k provedení tohoto zákona mohou svěřiti bližší úpravu obecným právním předpisům.

§ 13.

Trestní ustanovení.

(1) Kdo nesplní povinnost, kterou má v silniční dopravě, bude potrestán okresním národním výborem — pokud nejde o čin trestný soudně — pokutou do 100.000 Kčs nebo vězením (uzamčením) až na tři měsíce; pro případ nedobytnosti pokuty se stanoví zároveň náhradní trest vězení (uzamčení) podle míry zavinění, nejvýše v trvání tří měsíců.

(2) Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně provozuje silniční dopravu.

§ 14.

Zrušovací ustanovení.

Platnosti, po případě použitelnosti pozbývají všechny předpisy, které odporují tomuto zákonu, zejména zákon č. 77/1935 Sb., o dopravě motorovými vozidly a jich zdanění, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, vládní nařízení č. 153/1935 Sb. a č. 229/1935 Sb., kterými se tento zákon provádí, vládní nařízení č. 285/1944 Sb., o příspěvcích majitelům zastavených dopravních podniků, dekret presidenta republiky č. 76/1945 Sb., o požadování dopravních prostředků po dobu mimořádných hospodářských poměrů, nařízení sboru pověřenců č. 42/1946 Sb. n. SNR, o požadování motorových vozidel za účelem hospodářské obnovy Slovenska a o jejich odnímání, a nařízení ministra dopravy č. 34/1950 Sb., o zcizování silničních motorových vozidel, používaných pro živnostenskou dopravu.

§ 15.

Účinnost a provedení.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem, který stanoví vláda nařízením; provede jej ministr dopravy v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Petr v. r.

58.

Zákon

ze dne 18. května 1950

o vysokých školách.

Národní shromáždění republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

Část I.

Úvodní ustanovení.

§ 1.

Lidově demokratická republika v úsilí o neustálé zlepšování životních podmínek a kulturní úrovně našeho lidu a v úsilí o rozvoj vědy a umění pro budování socialismu v naší vlasti zřizuje vysoké školy a pečuje o ně. Zajišťuje tím nejschopnějším synům a dcerám pracujícího lidu přístup k nejvyšším stupňům vzdělání se zřetelem k potřebám a prospěchu celku.

§ 2.

Úkolem vysokých škol, jako škol nejvyššího stupně, je vychovávat odborné i politicky vysoce kvalifikované pracovníky, věrné lidově demokratické republice a oddané myslence socialismu, tvořivě vědecky a umělecky pracovat a spolupracovat na šíření vědy a umění mezi lidem.

§ 3.

Vláda nařízením zřizuje, zrušuje, slučuje a dělí vysoké školy, stanoví jejich fakulty, určuje a mění sídla a názvy vysokých škol a fakult v souhlase s plánovanými potřebami hospodářské a kulturní výstavby státu.

Část II.

Organisace a správa vysokých škol.

§ 4.

Vrchní správa vysokých škol a dozor na ně přísluší ministru školství, věd a umění.

Státní výbor pro vysoké školy.

§ 5.

(1) Zřizuje se Státní výbor pro vysoké školy (dále jen „Státní výbor“) jako poradní, iniciativní a koordinační sbor ministra školství, věd a umění pro studijní, organizační, personální a hospodářské záležitosti vysokých škol.

(2) Státní výbor se vyjadřuje v zásadních věcech a při důležitých opatřeních na vysokých školách a pečuje o vědeckou a uměleckou úroveň vysokých škol.

§ 6.

(1) Státní výbor se skládá z předsedy, tří místopředsedů, generálního tajemníka, jeho náměstka a dalších nejvýše 24 členů. Dvě třetiny členů Státního výboru jsou z vysokoškolských učitelů. Členy Státního výboru jmenuje ministr školství, věd a umění.

(2) Členové Státního výboru ze Slovenska tvoří odbočku Státního výboru pro vysoké školy na Slovensku (dále jen „odbočka“). Odbočka vykonává působnost Státního výboru ve věcech vysokých škol na Slovensku, pokud vyžadují k zajištění plného rozvoje hmotných i duchovních sil slovenského národa zvláštní úpravy.

(3) Státní výbor má dvě sekce: sekci pro vysoké školy vědeckého směru a sekci pro vysoké školy uměleckého směru. Při jmenování jednotlivých členů Státního výboru ministr školství, věd a umění určí, do které sekce člen náleží.

(4) Předsednictvo Státního výboru tvoří: předseda, místopředsedové, generální tajemník a jeho náměstek a další čtyři členové, jež volí po dvou každá z obou sekcí Státního výboru z řad svých členů.

(5) Státní výbor může zřizovati odborné komise, do nichž povolává vědecké nebo umělecké pracovníky a studenty vysokých škol a podle potřeby jiné odborníky.

(6) Funkční období Státního výboru jest tříleté.

(7) Organizační a jednací řád Státního výboru vydá a jeho působnost blíže upraví ministr školství, věd a umění nařízením.

Organisace vysokých škol.

§ 7.

(1) V čele vysoké školy je rektor a rada vysoké školy.

(2) Vysoká škola se zpravidla dělí na fakulty. V čele fakulty je děkan a fakultní rada.

(3) Zásady organisace vysokých škol, které se na fakulty nedělí, stanoví vláda nařízením.

§ 8.

R e k t o r.

(1) Rektor řídí a spravuje vysokou školu, odpovídá za její ideovou a výchovnou činnost a zastupuje ji před veřejností. Jmenuje ho prezident republiky na návrh vlády na období tří studijních let, a to zpravidla z profesorů vysokých škol, navržených Státním výborem, který napřed vyslechne radu příslušné vysoké školy.

(2) Za činnost vysoké školy odpovídá rektor ministru školství, věd a umění.

(3) Náměstky rektora jsou zpravidla dva prorektoré, které jmenuje ministr školství, věd a umění na období tří studijních let, a to zpravidla z profesorů vysokých škol navržených Státním výborem, který napřed vyslechne radu příslušné vysoké školy.

§ 9.

R e k t o r á t.

Pro správu vysoké školy se zřizuje rektorský úřad (rektorát). Rektorský úřad vede tajemník vysoké školy, odpovědný rektorovi.

§ 10.

R a d a v y s o k é š k o l y.

(1) Rada vysoké školy rozhoduje o zásadních pedagogických, vědeckých nebo uměleckých, správních a hospodářských věcech vysoké školy. Předsedá jí rektor.

(2) Jejimi členy jsou prorektoré a tajemník vysoké školy, děkani a proděkani jejích fakult a zástupci učitelů, studentů a zaměstnanců vysoké školy. Rektor může na zasedání rady vysoké školy přizvat odborníky z praxe.

(3) Způsob určování zástupců učitelů, studentů a zaměstnanců vysoké školy do rady vysoké školy stanoví ministr školství, věd a umění.

(4) Usnesení rady vysoké školy provádí rektor. Nesouhlasí-li rektor s usnesením rady vysoké školy, neprovede je, je však povinen předložit bez prodlení sporné usnesení se svým návrhem ministru školství, věd a umění k rozhodnutí a zpravit o tom radu vysoké školy.

§ 11.

D ě k a n.

(1) Děkan řídí a spravuje fakultu, odpovídá za její ideovou a výchovnou činnost a zastupuje ji před veřejností. Jeho náměstky jsou zpravidla dva proděkani. Děkana a proděkany jmenuje ministr školství, věd a umění na období dvou studijních roků, a to zpravidla z profesorů vysokých škol navržených Státním výborem, který napřed vyslechne příslušnou fakultní radu a radu vysoké školy.

(2) Za činnost fakulty odpovídá děkan rektorovi vysoké školy.

§ 12.

D ě k a n á t.

Pro správu fakulty se zřizuje děkanský úřad (děkanát). Děkanský úřad vede tajemník fakulty, odpovědný děkanovi.

§ 13.

F a k u l t n í r a d a.

(1) Fakultní rada rozhoduje o zásadních pedagogických, vědeckých nebo uměleckých, správních a hospodářských věcech fakulty. Předsedá jí děkan.

(2) Jejimi členy jsou proděkani a tajemník fakulty, vedoucí profesori jejich kateder a zástupci učitelů, studentů a zaměstnanců fakulty. Děkan může na zasedání fakultní rady přizvat odborníky z praxe.

(3) Způsob určování zástupců učitelů, studentů a zaměstnanců fakulty do fakultní rady stanoví ministr školství, věd a umění.

(4) Usnesení fakultní rady provádí děkan. Nesouhlasí-li děkan s usnesením fakultní rady, neprovede je, je však povinen oznámiti ihned sporné usnesení se svým návrhem rektorovi a zpravit o tom fakultní radu. Rektor je neprodleně předloží se svým vyzněním ministru školství, věd a umění k rozhodnutí.

§ 14.

V a l n é s h r o m á ž d ě n í.

(1) Děkan fakulty svolává nejméně jednou ročně valné shromáždění učitelů, studentů a zaměstnanců fakulty, jemuž podává zprávu o činnosti a úkolech fakulty a vyslechne jeho návrhy a požadavky.

(2) Rovněž rektor může svolati valné shromáždění učitelů, studentů a zaměstnanců vysoké školy.

§ 15.

K a t e d r y.

(1) Učitelé téhož vědeckého nebo uměleckého oboru nebo několika oborů úzce příbuzných tvoří na fakultě katedru.

(2) Katedry zřizuje ministr školství, věd a umění, při čemž může ke katedře jedné fakulty přiřaditi učitele jiné fakulty téže vysoké školy, po případě jiné vysoké školy.

(3) Výchovnou a vědeckou nebo uměleckou činnost katedry řídí vedoucí profesor katedry, kterého ustanovuje a odvolává ministr školství, věd a umění na návrh Státního výboru.

(4) Vedoucí profesor katedry odpovídá za činnost katedry děkanovi.

(5) Vedoucí profesor katedry, jejímiž členy jsou také učitelé jiných fakult, je členem fakultních rad těchto fakult s hlasem poradním. V této funkci se může dát zastupovat členy katedry, které určí.

(6) Za vyučovací činnost přiřazených členů katedry (odstavec 2) odpovídá vedoucí profesor katedry jejich děkanům.

§ 16.

V ě d e c k é a u m ě l e c k é ú s t a v y.

(1) Vědecké a umělecké ústavy vysokých škol (dále jen „ústavy“) slouží výchově vědeckého nebo uměleckého dorostu a vědecké nebo umělecké práci učitelů vysokých škol a jiných pracovníků plánovitě podle potřeb hospodářské a kulturní výstavby státu.

(2) Ústavy lze zřídit pro jeden nebo několik příbuzných vědeckých nebo uměleckých oborů na fakultě. Mohou po případě sloužit několika fakultám nebo vysokým školám.

(3) Návrhy na zřízení ústavů podává ministru školství, věd a umění Státní výbor. Organizaci ústavů stanoví a jejich ředitele jmenuje ministr školství, věd a umění na návrh Státního výboru.

§ 17.

O r g a n i s a č n í s t a t u t.

Úkoly, organizaci, způsob správy a hospodaření jednotlivých vysokých škol stanoví organizační statuty těchto vysokých škol, které vydává ministr školství, věd a umění nařizením v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

§ 18.

Věnování ve prospěch vysokých škol.

Vysoké školy mohou přijímat pro stát dary, dědičství a odkazy, zejména také účelově určené.

Část III.

Studium.

§ 19.

(1) Studenti se přijímají na vysoké školy podle schopností uchazečů a se zřetelem k plánovaným hospodářským, sociálním a kulturním potřebám státu.

(2) Podrobnosti stanoví ministr školství, věd a umění v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

§ 20.

Studijní a zkušební plány pro jednotlivé studijní obory stanoví v dohodě se zúčastněnými členy vlády ministr školství, věd a umění. Ministr školství, věd a umění vydává též studijní a zkušební řády a studijní osnovy.

§ 21.

(1) Úspěšným vykonáním závěrečných zkoušek, stanovených zkušebními řády, ukončují studenti základní studium na vysoké škole a nabývají odborné způsobilosti (absolventi vysokých škol).

(2) Jak se označují absolventi jednotlivých studijních oborů vysokých škol, stanoví vláda nařízením.

§ 22.

Vědecká a umělecká aspirantura.

(1) Absolventi vysoké školy a výjimečně i jiní pracovníci, vybráni podle schopností k tvůrčí vědecké nebo umělecké práci, mohou se za vedení profesora na vysoké škole dále vzdělávat jako aspiranti určitého vědeckého nebo uměleckého oboru podle individuálního plánu jeden až tři roky.

(2) Podrobnosti stanoví ministr školství, věd a umění.

Vědecké a umělecké hodnosti.

§ 23.

(1) Absolventům vysoké školy nebo výjimečně i jiným pracovníkům, kteří prokáží, obvykle úspěšným dokončením aspirantury,

zvláštní způsobilost v příslušném vědním nebo uměleckém oboru a veřejně osvědčí, že dovedou samostatně vědecky bádát nebo umělecky tvořit, udělí vysoké školy vědecké nebo umělecké hodnosti, zpravidla o dvou stupních.

(2) Vědecké a umělecké hodnosti stanoví a směrnice pro jejich udílení vydá vláda nařízením.

§ 24.

K vyjádření vysoké pocty za zvláštní zásluhy o národ, stát a lidský pokrok na poli vědy a umění může vysoká škola udělit se souhlasem Státního výboru a ministra školství, věd a umění čestnou vědeckou nebo uměleckou hodnost.

§ 25.

Studenti.

(1) Stát pečuje o studenty po stránce sociální, zdravotní, kulturní a mravní.

(2) Studenti jsou povinni pracovat ze všech sil, aby splnili co nejlépe studijní plán a stali se tak odborně i politicky vyspělými budovateli socialismu.

(3) Předpisy o všeobecných právech a povinnostech studentů vydává ministr školství, věd a umění, při čemž bude pečováno o to, aby revoluční vymoženosti v péči o studenty byly rozvíjeny v souladu s potřebami a cílem lidové demokratického státu.

Část IV.

Učitelé.

§ 26.

Na vysokých školách působí tyto skupiny učitelů:

- a) profesoři,
- b) docenti,
- c) lektori,
- d) odborní asistenti,
- e) asistenti,
- f) odborní instruktoři.

§ 27.

(1) Profesory vysokých škol pro určité vědní nebo umělecké obory jmenuje prezident republiky na návrh vlády z osob, které prokázaly vynikající způsobilost vědeckou nebo uměleckou a učitelskou, potřebnou pro vysokou školu.

(2) Docenty vysokých škol pro určité vědní nebo umělecké obory jmenuje anebo výkonem docentury pověřuje ministr školství, věd a umění z osob, které prokázaly způsobilost vědeckou nebo uměleckou a učitelskou, potřebnou pro vysokou školu.

(3) Ministr školství, věd a umění stanoví a po případě mění působíště profesorů a docentů na vysokých školách a určuje jejich učitelskou činnost v rámci vědního nebo uměleckého oboru, pro který byli jmenováni, po případě pověření.

(4) O způsobilosti profesorů a docentů (odstavce 1 a 2) rozhoduje a návrhy na jmenování nebo pověření a na určení nebo změnu působíště, po případě i v jiných otázkách týkajících se jejich služebního poměru, podává ministru školství, věd a umění Státní výbor.

(5) Není-li pro určitý vědní nebo umělecký obor jmenován profesor, po případě docent, může ustanovit ministr školství, věd a umění na návrh Státního výboru dočasnýho zástupce. To platí obdobně, nemůže-li profesor nebo docent po delší dobu vykonávat své povinnosti.

(6) Lektory, odborné asistenty, asistenty a odborné instruktory jmenuje ministerstvo školství, věd a umění, které může tuto pravomoc přenést na nižší orgány.

§ 28.

Zaměstnanecká práva a povinnosti učitelů a jejich platové poměry upravují zvláštní předpisy.

Část V.

Ustanovení přechodná a závěrečná.

§ 29.

Ministr školství, věd a umění může nové vymezit vědní nebo umělecké obory profesorů, jmenovaných před účinností tohoto zákona.

§ 30.

Akademické hodnosti a stavovská označení, nabytá podle starých předpisů, i práva a povinnosti z nich plynoucí zůstávají nedotčena.

§ 31.

(1) Dosavadní majetek vysokých škol přechází na stát.

(2) Majetek, který dosud sloužil vyučovacím nebo vědeckým účelům vysoké školy, zůstává zachován tomuto účelu, pokud o jeho splnění nebude jinak postaráno.

(3) Přejed vlastnického práva a jiných knihovních práv podle odstavce 1 zapíše knihovní soudy ve veřejných knihách na návrh ministerstva školství, věd a umění s odvoláním na tento zákon.

§ 32.

(1) Majetek, který dosud sloužil sociálním, zdravotním a kulturním potřebám vysokoškolského studentstva, zůstává zachován svému účelu, t. j. péči o vysokoškolské studentstvo.

(2) Tento majetek přechází bez náhrady na stát. Vláda určí, který majetek přešel podle tohoto ustanovení na stát a stanoví způsob jeho využití.

(3) Pokud je majetek, uvedený v odstavci 1, ve vlastnictví soukromých osob, může vláda ve výjimečných případech, hodných zvláštního zřetele, přiznat vlastníkům náhradu do výše obecné ceny.

(4) Přejed vlastnického práva a jiných knihovních práv podle odstavce 2 zapíše knihovní soudy ve veřejných knihách podle rozhodnutí vlády na návrh ministerstva školství, věd a umění.

(5) Organizaci správy majetku uvedeného v odstavci 1 určí ministerstvo školství, věd a umění v dohodě s ministerstvem financí.

§ 33.

(1) Bohoslovecká fakulta Karlovy university v Praze se vyjímá ze svazku této university.

(2) Cyrilo-Methodějská bohoslovecká fakulta Palackého university v Olomouci se vyjímá ze svazku této university.

§ 34.

(1) Vrchní správu a dozor nad bohosloveckými fakultami uvedenými v § 33, jakož i nad Husovou ev. evangelickou fakultou bohosloveckou v Praze, nad Katolickou bohosloveckou fakultou v Bratislavě a nad Slovenskou evangelickou bohosloveckou fakultou v Bratislavě, vykonává ministr pověřený řízením Státního úřadu pro věci církevní.

(2) Organizaci fakult uvedených v odstavci 1 a v § 33, jejich zřizování, rušení, slučování a dělení, určování nebo změnu jejich sídel a názvů provádí vláda nařízením.

(3) Studijní a zkušební předpisy pro tyto fakulty vydává Státní úřad pro věci církevní v dohodě s ministerstvem školství, věd a umění.

(4) V ostatním se tento zákon na bohoslovecké fakulty nevztahuje.

§ 35.

Tento zákon se nevztahuje na vysoké školy vojenské.

§ 36.

(*) Zrušují se všechny předpisy o věcech, které tento zákon upravuje; zejména se ruší:

1. Nařízení č. 310/1850 ř. z., o uvedení platů kolegiálních na universitách;
2. výnos č. 370/1850 ř. z., jímž se vyhláší obecná nařízení o studii fakultních na universitách;
3. nařízení č. 57/1872 ř. z., kterým se vydávají nová ustanovení o tom, jak lze nabýti doktorátu na fakultách světských;
4. zákon č. 63/1873 ř. z., o organizaci úřadů universitních;
5. nařízení č. 19/1888 ř. z., o habilitaci soukromých docentů na universitách;
6. zákon č. 68/1893 ř. z., o právnických a státovědeckých studiích a o zkouškách státních, ve znění zákona č. 290/1919 Sb., o prozatímní úpravě studia a státních zkoušek na fakultách věd právních a státních;
7. nařízení č. 56/1899 ř. z., jímž se vydává rigorosní řád pro fakulty filosofické;
8. nařízení č. 271/1899 ř. z., jímž se vydává rigorosní řád pro fakulty lékařské;
9. výnos č. 37/1901 ř. z., o výkonu promočního aktu v hodnosti doktora věd technických na vysokých školách technických;
10. nařízení č. 38/1901 ř. z., jímž se vydává rigorosní řád pro vysoké školy technické;
11. nařízení č. 102/1903 ř. z., jímž se mění rigorosní řád pro lékařské fakulty, vydaný nařízením č. 271/1899 ř. z.;
12. nařízení č. 85/1904 ř. z., jímž se vyhláší statut vysoké školy báňské v Příbrami;
13. nařízení č. 135/1908 ř. z., jímž se zavádějí theoretické zkoušky státní pro zemědělské oddělení na české vysoké škole technické v Praze;
14. nařízení č. 138/1908 ř. z., jímž se zavádějí theoretické zkoušky státní pro zemědělsko-technické oddělení na české vysoké škole technické v Praze;
15. nařízení č. 206/1908 ř. z., jímž se zavádí školné na vysokých školách zvěrolékařských;
16. nařízení č. 59/1912 ř. z., jímž se upravují státní zkoušky a prospěchové zkoušky na vysokých školách technických;
17. zákon č. 79/1919 Sb., o služebním poměru učitelů vysokoškolských;
18. vládní nařízení č. 147/1920 Sb., kterým se vydává organizační statut vysoké školy zemědělské v Brně;
19. vládní nařízení č. 391/1920 Sb., o zkušebních taxách za státní zkoušky právovědecké a státovědecké;
20. vládní nařízení č. 680/1920 Sb., o nové úpravě tax za udílení akademických stupňů na universitách a na vysoké škole zvěrolékařské;
21. výnos ministerstva školství a národní osvěty č. 53.250/1920, o organizačním statutu české vysoké školy technické v Praze, vydaný na základě usnesení vlády ze dne 20. srpna 1920;
22. vládní nařízení č. 214/1921 Sb., o zatímním rigorosním řádu fakult přírodovědeckých;
23. vládní nařízení č. 344/1921 Sb., o poplatcích za studia na universitách a na vysoké škole zvěrolékařské;
24. zákon č. 28/1922 Sb., o zřizování a zařizování vysokých škol;
25. zákon č. 115/1927 Sb., o úpravě zeměměřičského studia na vysokých školách technických;
26. vládní nařízení č. 84/1934 Sb., kterým se vydává řád pro dosažení doktorátu věd obchodních;
27. vládní nařízení č. 114/1936 Sb., kterým se provádí zákon č. 76/1918 Sb., o zřízení československé státní „Vysoké školy zvěrolékařské v Brně“;
28. vládní nariadenie č. 253/1940 Sl. z., o štúdiu a o štátnych skúškach na Právnickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave, vo znení vykonávacieho nariadenia Sboru povereníkov č. 120/1945 Sb. n. SNR;
29. vládní nariadenie č. 69/1941 Sl. z., o skúšobnom poriadku pre prísne skúšky na Právnickej fakulte Slovenskej univerzity, vo znení vykonávacieho nariadenia Sboru povereníkov č. 121/1945 Sb. n. SNR;
30. vládní nariadenie č. 254/1941 Sl. z., o skúšobnom poriadku pre prísne skúšky na Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity;
31. nariadenie Slovenskej národnej rady č. 133/1945 Sb. n. SNR, o Slovenskej vysokej škole obchodnej;

32. vykonávacie nariadenie Sboru poverenikov č. 18/1946 Sb. n. SNR, ktorým sa vydáva organizačný štatut Slovenskej vysokej školy technickej;
33. zákon č. 87/1946 Sb., jímž se mění zákon č. 115/1927 Sb., o úpravě zeměměřičského studia na vysokých školách technických;
34. zákon č. 122/1946 Sb., o studiu statisticko-pojistném;
35. vládní nařízení č. 170/1946 Sb., kterým se vydává štatut pedagogických fakult a určuje studijní doba učitelů;
36. vládní nařízení č. 14/1947 Sb., o státních zkouškách a o přísných zkouškách doktorských na fakultách věd právních a státních;
37. zákon č. 190/1948 Sb., o lékárnickém studiu.

(2) Do té doby, než budou vydány prováděcí předpisy podle tohoto zákona, postupuje se přiměřeně podle předpisů dosavadních.

§ 37.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr školství, věd a umění v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Dr. Nejedlý v. r.